

POSTANOWIENIE

29 maja 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Dończyk

na posiedzeniu niejawnym 29 maja 2025 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa M.A. i H.A.
przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.
o ustalenie,
na skutek skargi kasacyjnej Banku spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku
z 16 maja 2023 r., I ACa 453/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. obciąża stronę pozwaną kosztami postępowania kasacyjnego, pozostawiając ich wyliczenie referendarzowi sądowemu.**

(J.C.)

UZASADNIENIE

I. Na wstępie należy odnieść się do wyjaśnienia składu osobowego, w którym wydano w sprawie postanowienie Sądu Najwyższego z 29 maja 2025 r., wobec złożenia 18 października 2023 r. (k. 52) przez sędziego wyznaczonego do jej rozpoznania (wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania) zawiadomienia na podstawie art. 51 k.p.c. o okolicznościach uzasadniających jego wyłączenie od orzekania z uwagi na spłacanie przez sędziego pożyczki udzielonej przez bank, indeksowanej do kursu franka szwajcarskiego. Wskazano w nim, że ze

względem na pozycję ustrojową Sądu Najwyższego oraz znaczenie orzeczeń wydawanych przez ten Sąd orzeczenie wydane z jego udziałem może oddziaływać na jego sytuację prawną względem banku, z którym sam zawarł i nadal spłaca umowę pożyczki indeksowanej do kursu franka szwajcarskiego, co może wywoływać wątpliwości co do bezstronności sędziego. Wprawdzie postanowieniem Sądu Najwyższego z 23 października 2023 r. (k. 62) odmówiono wyłączenia sędziego wyznaczonego do rozpoznania sprawy, ale orzeczenie to zostało wydane w składzie: SSN Beata Janiszewska, która została powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego postanowieniem Prezydenta RP z 10 października 2018 r. (M.P. z 2018 r., poz. 1031) na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa zawarty w jej uchwale z 28 sierpnia 2018 r. nr 330/2018 r. w przedmiocie przedstawienia Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na siedem wolnych stanowisk sędziego Sądu Najwyższego w Izbie Cywilnej (M.P. z 2018 r., poz. 633). Krajowa Rada Sądownictwa podjęła wyżej powołaną uchwałę z 28 sierpnia 2018 r. w składzie i w trybie ukształtowanym przepisami ustawy z 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3). Wyżej wskazane okoliczności dotyczące powołania na urząd sędziego Sądu Najwyższego Beaty Janiszewskiej uzasadniają poważne wątpliwości co do tego, czy i jakie skutki wywołało postanowienie Sądu Najwyższego wydane z jej udziałem w świetle uchwały składu połączonych Izb Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20 (OSNC 2020, nr 4, poz. 34) oraz orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (zob. np. wyrok z 3 lutego 2022 r., skarga nr 1469/20, Advance Pharma Sp. z o.o. przeciwko Polsce) i Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (zob. np. wyrok z 7 listopada 2024 r., C-326/23, ECLI:EU:2024:940). Dotyczy to w szczególności oceny czy Sąd Najwyższy w takiej obsadzie spełniał kryteria, jakim powinien odpowiadać sąd określone w art. 45 ust. 1 Konstytucji, art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284) oraz art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE w zw. z art. 47 Karty Praw Podstawowych (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 26 października 2022 r., II CSKP 556/22, z 15 lutego 2024 r., I CSK 4343/22, I CSK 5052/22, I CSK

5970/22 i CSK 6303/22, z 12 kwietnia 2024 r., II CSKP 1869/22, z 9 maja 2024 r., II CSKP 1483/22 i z 8 listopada 2024 r., II CSKP 1211/22), a w konsekwencji czy orzeczenie wydane w takim składzie osobowym było wiążące w dalszym postępowaniu. Odniesienie się do tej kwestii prawnej jest jednak obecnie bezprzedmiotowe nie tylko z uwagi na brak wniosków stron o wyłączenie sędziego wyznaczonego do rozpoznania sprawy, ale także z uwagi na zmianę okoliczności, która nastąpiła po wydaniu postanowienia o odmowie wyłączenia sędziego wyznaczonego do rozpoznania sprawy polegającą na wykonaniu przez niego ugody zawartej z bankiem, w wyniku czego jego zobowiązanie z tytułu pożyczki indeksowanej do kursu franka szwajcarskiego wygasło, a strony zobowiązały się nie dochodzić wobec siebie żadnych roszczeń. Stosowne oświadczenie w tym przedmiocie zostało złożone przez sędziego wyznaczonego do rozpoznania sprawy (wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania) i załączone do akt (k. 69). Zdezaktualizowały się więc przyczyny, które wskazane zostały w zawiadomieniu sędziego jako uzasadniające jego wyłączenie od orzekania w tej sprawie.

II. Określone w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaganie uzasadnienia w skardze kasacyjnej wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania zostaje spełnione, jeśli skarżący wykaże, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być zatem osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które – zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. – będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W skardze kasacyjnej wniesionej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 16 maja 2023 r. (sygn. akt I ACa 453/22), pełnomocnik pozwanego Banku spółki akcyjnej w W. oparł wniosek o jej przyjęcie na przesłankach określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., tj. na twierdzeniu o występowaniu istotnych zagadnień prawnych oraz potrzeby wykładni przepisów prawnych

wywołujących rozbieżności w orzecznictwie. Pełnomocnik w tych ramach wskazał pięć odrębnych przyczyn kasacyjnych (zagadnień prawnych i potrzeby dokonania wykładni przepisów prawa) odnoszących się w szczególności do skutków zawarcia aneksu umownego przez konsumenta, zakresu abuzywności postanowień indeksacyjnych, dopuszczalności ustalenia treści stosunku prawnego po usunięciu postanowienia abuzywnego, mechanizmu zastępowania nieuczciwego postanowienia przepisem dyspozytywnym oraz możliwości zastosowania art. 358 § 2 k.c. do umów zawartych przed jego wejściem w życie.

Oceniając przesłanki wskazane we wniosku, w pierwszej kolejności należy odnieść się do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Zgodnie z ugruntowanym orzecznictwem Sądu Najwyższego przesłanka ta może być uznana za spełnioną wyłącznie wówczas, gdy skarga kasacyjna formułuje istotne zagadnienie prawne, którego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz rozstrzygnięcia sprawy. Zagadnienie powinno być wyraźnie przedstawione, poparte wskazaniem możliwych, alternatywnych rozwiązań oraz wykazaniem, że nie zostało ono dotychczas rozstrzygnięte lub że istnieje potrzeba zmiany dotychczasowej wykładni (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 18 września 2012 r., II CSK 180/12, z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14 i z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16). Powinno ono także cechować się analogiczną wagą, jak pytanie prawne kierowane przez sąd drugiej instancji na podstawie art. 390 § 1 k.p.c., czyli dotyczyć poważnych wątpliwości, które nie dają się rozwikłać przy zastosowaniu powszechnie przyjętych reguł wykładni (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2014 r., I UK 361/13, z 14 września 2012 r., I UK 218/12, z 8 maja 2015 r., III CZP 16/15 oraz z 24 października 2012 r., I PK 129/12). Samo sformułowanie pytań nie jest wystarczające – niezbędna jest także ich analiza oraz przedstawienie rozbieżności występujących w orzecznictwie lub doktrynie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 grudnia 2011 r., II PK 183/11, z 20 grudnia 2011 r., II PK 207/11, 9 stycznia 2017 r., II CSK 423/16, z 16 maja 2018 r., II CSK 12/18, z 10 maja 2018 r., I CSK 798/17, z 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 585/17, oraz z 8 kwietnia 2018 r., V CSK 577/17).

Natomiast w odniesieniu do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. należy podkreślić, że zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego, jej skuteczność

wymaga wykazania potrzeby dokonania wykładni konkretnego przepisu prawa, który budzi rzeczywiste i poważne wątpliwości interpretacyjne lub wywołuje rozbieżności w orzecznictwie. Konieczne jest określenie zakresu wymaganej wykładni, wskazanie trudności interpretacyjnych oraz wykazanie, że treść i znaczenie danego przepisu nie zostały dotychczas dostatecznie wyjaśnione, bądź istnieje potrzeba zmiany utrwalonej linii orzeczniczej. Jeżeli skarżący powołuje się na rozbieżności w orzecznictwie sądowym, niezbędne jest przytoczenie konkretnych rozstrzygnięć, ich analiza oraz wskazanie, że rozbieżność wynika z odmiennej wykładni danego przepisu (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07 oraz z 14 grudnia 2023 r., I CSK 6110/22). Wątpliwości te powinny być aktualne także w chwili rozstrzygania o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 lipca 2024 r., I CSK 1225/23).

Postępowanie kasacyjne nie służy realizacji indywidualnego interesu strony, lecz ma na celu ochronę interesu publicznego poprzez zapewnienie jednolitości wykładni prawa oraz wkład w rozwój jurysprudencji. Tym samym, na etapie przedsądu brak jest podstaw do poszukiwania przesłanek przyjęcia skargi wyłącznie w treści zarzutów kasacyjnych – obowiązek ich wykazania ciąży na stronie skarżącej i nie może być przedmiotem rekonstruowania przez Sąd Najwyższy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147). Dlatego ocena spełnienia wskazanych przesłanek ogranicza się do analizy argumentacji przedstawionej w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi.

W ocenie Sądu Najwyższego skarga kasacyjna nie spełnia przesłanek określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 oraz pkt 2 k.p.c., warunkujących jej przyjęcie do rozpoznania. Skarżący nie wykazał, że sprawa zawiera istotne zagadnienia prawne ani że zachodzi potrzeba wykładni przepisów wywołujących rozbieżności w orzecznictwie. Argumentacja przedstawiona we wniosku nie wskazuje na istnienie poważnych wątpliwości interpretacyjnych w odniesieniu do zastosowanych norm prawnych. We wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania skarżący powołał się na orzecznictwo Sądu Najwyższego, sądów powszechnych oraz Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, dotyczące wykładni art. 385¹ § 1 i § 2 k.c. oraz

zagadnień prawnych sformułowanych w skardze kasacyjnej. Jednakże problematyka ta była już wielokrotnie przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego i Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, również w odniesieniu do umów kredytowych o zbliżonej treści. W konsekwencji nie można uznać, by przedstawione kwestie miały charakter nowy ani by wymagały ponownego rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy w ramach tzw. przedsądu. Aktualne orzecznictwo ukształtowało się w sposób jednolity i spójny, co wyklucza potrzebę rozpoznania sprawy przez Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym.

W odniesieniu do pierwszej ze wskazanych przyczyn kasacyjnych, dotyczącej skutków zawarcia przez konsumenta aneksu do umowy kredytowej, którego treść doprecyzowuje sposób ustalania kursów waluty obcej, wskazać należy, że zgodnie z utrwaloną i aktualną linią orzecniczą Sądu Najwyższego oraz Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, możliwość sanowania niedozwolonego postanowienia umownego poprzez późniejsze działania stron – w tym zawarcie aneksu – może być uznane za skuteczne wyłącznie w sytuacji, w której konsument wyraził zgodę na jego dalsze obowiązywanie w sposób świadomy, dobrowolny i wyraźny, posiadając pełną wiedzę zarówno o abuzywnym charakterze danego postanowienia, jak i o jego konsekwencjach prawnych i ekonomicznych. Zawarcie aneksu, nawet z inicjatywy konsumenta, nie może być samo przez się wystarczające dla uznania, że doszło do wyeliminowania skutków wadliwości pierwotnych warunków umownych, jeżeli nie wykazano, że konsument podejmując decyzję o jego podpisaniu działał w warunkach rzeczywistej świadomości oraz rozeznania co do ryzyk prawnych wynikających z akceptacji postanowienia uznanego za niedozwolone. Stanowisko to zostało ugruntowane w szeregu orzeczeń Sądu Najwyższego, w tym w wyrokach z 19 stycznia 2024 r., II CSKP 874/22, z 6 września 2024 r., II CSKP 1644/22, z 25 lipca 2023 r., II CSKP 1487/22, z 25 października 2023 r., II CSKP 820/23, jak również w postanowieniu z 28 listopada 2024 r., I CSK 4448/23. Jednolite podejście zostało również zaprezentowane w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21, a także w wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 29 kwietnia 2021 r. w sprawie C-19/20 (I.W. przeciwko Bank BPH S.A.ECLI:EU:C:2021:341).

W ramach drugiej przyczyny kasacyjnej skarżący powołał się na potrzebę wykładni art. 385¹ § 1 i 2 k.c., wskazując na rozbieżności w orzecznictwie Sądu Najwyższego dotyczące zakresu abuzywności postanowień charakterystycznych dla umów kredytu indeksowanego do waluty obcej. W szczególności podniósł wątpliwość, czy w przypadku uznania za niedozwolone uprawnienia banku do jednostronnego ustalania kursu waluty (Klauzula Kursowa), abuzywność dotyczy wyłącznie tego postanowienia, czy też obejmuje również Klauzulę Ryzyka Walutowego, uzależniającą wysokość zobowiązań kredytobiorcy od zmiennej wartości waluty obcej. Zagadnienie to było już przedmiotem licznych wypowiedzi Sądu Najwyższego, w których jednoznacznie wskazano, że Klauzula Kursowa i Klauzula Ryzyka Walutowego są ze sobą funkcjonalnie powiązane i wspólnie kształtują główne świadczenia kredytobiorcy (zob. np. wyrok z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, OSNC-ZD 2021, nr 2, poz. 20, z 13 maja 2022 r., II CSKP 464/22, z 20 lutego 2023 r., II CSKP 809/22 i z 29 listopada 2023 r., II CSKP 1460/22). Ocena abuzywności tych postanowień dokonywana jest według stanu z chwili zawarcia umowy, niezależnie od późniejszego sposobu jej wykonywania (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 20 czerwca 2018 r., III CZP 29/17, OSNC 2019, nr 1, poz. 2). Sąd Najwyższy wielokrotnie podkreślał, że klauzule indeksacyjne, które nie zostały sformułowane w sposób jednoznaczny i przejrzysty, podlegają kontroli abuzywności, a ich eliminacja może skutkować nieważnością całej umowy, jeżeli jej dalsze obowiązywanie nie jest możliwe bez tych postanowień. W szczególności wskazano, że przekształcenie umowy po usunięciu klauzul przeliczeniowych i ryzyka walutowego prowadziłoby do zmiany jej istoty i charakteru (zob. wyroki z 10 maja 2022 r., II CSKP 285/22, OSNC-ZD 2022, nr 4, poz. 45, z 8 listopada 2022 r., II CSKP 1153/22 i z 26 stycznia 2023 r., II CSKP 722/22). Tym samym, zgłoszona potrzeba wykładni art. 385¹ § 1 i 2 k.c. nie uzasadnia dalszego rozstrzygania przez Sąd Najwyższy, co przesądza o braku podstaw do przyjęcia skargi kasacyjnej w tym zakresie.

Odnosząc się do zagadnienia prawnego ujętego w przyczynie kasacyjnej nr 3, dotyczącego dopuszczalności ustalenia treści stosunku prawnego po wyeliminowaniu klauzuli abuzywnej poprzez zastosowanie art. 65 § 1 i 2 k.c., art. 56 k.c., art. 358 § 2 k.c., art. 41 Prawa wekslowego oraz konstrukcji analogii *legis*

i *iuris*, wskazać należy, że rozwiązanie zaproponowane przez skarżącego pozostaje w sprzeczności z jednolitym stanowiskiem wyrażonym w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz Sądu Najwyższego. Argumentacja skarżącego sprowadza się do tezy, że luka po wyeliminowanym postanowieniu może zostać wypełniona poprzez wykładnię oświadczeń woli lub zastosowanie przepisów o charakterze ogólnym. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej, w szczególności w wyroku z 3 października 2019 r., C-260/18, Kamil Dziubak, Justyna Dziubak przeciwko Raiffeisen Bank International AG, ECLI:EU:C:2019:819, wskazał, że zastąpienie klauzuli abuzywnej może być dopuszczalne wyłącznie wtedy, gdy jej nieważność prowadziłyby do szczególnie niekorzystnych skutków dla konsumenta, a uzupełnienie odbywa się w oparciu o przepis krajowy o charakterze dyspozytywnym (pkt 62). Uzupełnienie luki przez wykładnię oświadczeń woli stron lub analogię *legis* i *iuris* pozostaje przy tym niedopuszczalne, ponieważ jest sprzeczne z celem Dyrektywy 93/13/EWG – w tym z zasadą skutecznej ochrony konsumenta oraz efektem odstrasającym wobec przedsiębiorców stosujących nieuczciwe postanowienia. Jednocześnie wykluczono możliwość uzupełnienia luki poprzez wykładnię oświadczeń woli stron (por. pkt 64 wyroku TSUE z 3 października 2019 r., C-260/18), co znajduje potwierdzenie również w wyrokach TSUE: z 14 czerwca 2012 r., C-618/10, ECLI:EU:C:2012:349 (Banco Español de Crédito, pkt 65–66, 69–70), z 26 marca 2019 r., C-70/17, ECLI:EU:C:2019:250 (Abanca, pkt 56–58, 60, 64), z 30 kwietnia 2014 r., C-26/13, ECLI:EU:C:2014:282 (Kásler, pkt 73), z 2 września 2021 r., C-932/19 (OTP Jelzálogbank, pkt 63–65). Niedopuszczalne jest także zastępowanie klauzuli abuzywnej wykładnią umowy lub konstruowanie nowej regulacji w drodze analogii, niezależnie od tego, czy dotyczyłaby ona średniego kursu NBP, czy innego mechanizmu przeliczeniowego. Zbieżne stanowisko wyrażono w orzecznictwie Sądu Najwyższego. W szczególności w wyrokach z 8 listopada 2022 r., II CSKP 1153/22 oraz z 31 stycznia 2023 r., II CSKP 941/22 wskazano, że art. 358 § 2 k.c. nie może być traktowany jako podstawa zastępcza dla usuniętego mechanizmu przeliczeniowego, albowiem dotyczy zobowiązań wyrażonych w walucie obcej, a nie kredytów indeksowanych, w których waluta obca pełni jedynie funkcję miernika wartości. Podobnie art. 41 Prawa wekslowego nie odnosi się do

mechanizmu ustalania kursu waluty w stosunku kredytowym, a art. 65 k.c., choć przydatny przy wykładni oświadczeń woli, nie może być wykorzystany do sanowania klauzuli abuzywniej – nie służy bowiem konstruowaniu nowych postanowień, lecz interpretacji już złożonych (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z 25 lipca 2023 r., II CSKP 1487/22 i z 6 września 2024 r., II CSKP 1644/22).

W odniesieniu do czwartej przyczyny kasacyjnej, dotyczącej dopuszczalności zastąpienia postanowienia abuzywnego przepisem dyspozytywnym, wskazać należy, że orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej jednoznacznie przesądza, iż zastąpienie klauzuli niedozwolonej może nastąpić wyłącznie w wyjątkowych przypadkach. W szczególności w wyroku z 3 października 2019 r., C-260/18 (Dziubak), Trybunał podkreślił, że substytucja jest dopuszczalna tylko wtedy, gdy wyeliminowanie klauzuli prowadziłoby do szczególnie niekorzystnych skutków dla konsumenta oraz istnieje norma krajowa o charakterze dyspozytywnym, która może skutecznie wypełnić powstałą lukę. Substytucja ta nie może nastąpić automatycznie, bez oceny warunków konkretnego stosunku obligacyjnego i bez uwzględnienia zgody konsumenta. W wyroku z 2 września 2021 r., C-932/19 (OTP Jelzálogbank Zrt.), Trybunał potwierdził, że automatyczne zastąpienie postanowienia abuzywnego przepisem ustawowym jest dopuszczalne wyłącznie przy braku sprzeciwu konsumenta oraz w obecności normy ustawowej o charakterze dyspozytywnym lub bezwzględnie obowiązującym. Jednocześnie wykluczono możliwość automatycznego zastosowania wykładni oświadczeń woli stron, analogii, zwyczaju czy zasad słuszności – nawet jeśli ich efekt odpowiadałby treści umowy pozbawionej klauzuli abuzywniej. Ponadto, jak wskazano w uzasadnieniu uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21, mającej moc zasady prawnej, możliwość zastąpienia klauzuli abuzywniej przepisem krajowym została ograniczona do ściśle określonych warunków: umowa nie może dalej obowiązywać bez postanowienia niedozwolonego, jego eliminacja prowadziłaby do szczególnie niekorzystnych skutków dla konsumenta, a luka może zostać wypełniona przepisem o charakterze dyspozytywnym. Ograniczenie to wyklucza automatyczne zastosowanie substytucji, również w kontekście art. 358 § 2 k.c., który odnosi się do zobowiązań wyrażonych w walucie obcej, a nie do mechanizmu przeliczeniowego w kredycie

indeksowanym, gdzie waluta obca pełni wyłącznie funkcję miernika wartości. W świetle powyższego, przedstawione przez stronę zagadnienie prawne nie odnosi się do problemu wymagającego dalszej wykładni, lecz dotyczy kwestii uprzednio jednoznacznie rozstrzygniętej.

W dalszej kolejności, odnosząc się do piątej przyczyny kasacyjnej, dotyczącej możliwości zastosowania art. 358 § 2 k.c. jako szczegółowego przepisu dyspozytywnego, który miałby automatycznie zastępować abuzywną klauzulę kursową w umowie kredytu indeksowanego, wskazać należy, że nie może on być traktowany jako regulacja, która z mocy prawa wypełnia lukę powstałą po wyeliminowaniu niedozwolonego postanowienia umownego. Jego zastosowanie jest ograniczone do zobowiązań rzeczywiście wyrażonych w walucie obcej, a nie takich, w których waluta pełni wyłącznie funkcję przeliczeniową. Brak również przepisów intertemporalnych pozwalających na zastosowanie art. 358 § 2 k.c. do umów zawartych przed dniem 24 stycznia 2009 r., tj. przed wejściem w życie tego przepisu, co potwierdzono m.in. w wyroku Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, OSNC-ZD 2021, nr 2, poz. 20 oraz z 26 kwietnia 2024 r., II CSKP 150/24. Ponadto, zgodnie z wyrokiem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 26 marca 2019 r., C-70/17, ECLI:EU:C:2019:250 (Abanca Corporación Bancaria SA) niedozwolone postanowienie umowne nie może zostać automatycznie zastąpione przepisem prawa krajowego bez wyraźnej i świadomej zgody konsumenta. W konsekwencji, skarżący nie wykazał, aby wskazana przyczyna kasacyjna odnosiła się do istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., co uzasadnia odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dodatkowo, w szeregu najnowszych postanowień, m.in. z 29 maja 2025 r., I CSK 3016/24, z 14 kwietnia 2025 r., I CSK 2819/23 i I CSK 2796/23, z 30 grudnia 2024 r., I CSK 2944/23, z 20 grudnia 2024 r., I CSK 1805/23 i I CSK 1634/23, z 28 listopada 2024 r., I CSK 3252/23 i I CSK 4448/23 - Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia do rozpoznania skarg kasacyjnych opartych na tożsamej, bądź zbliżonej argumentacji, uznając, że podnoszone zagadnienia oraz wykładnia przepisów prawa, w szczególności art. 385¹ § 1 i 2 k.c., zostały już jednoznacznie rozstrzygnięte. Argumentacja skarżącego wpisuje się w ten sam schemat, co dodatkowo przemawia za odmową przyjęcia skargi kasacyjnej.

W ocenie Sądu Najwyższego skarga kasacyjna nie zawiera zatem podstaw wystarczających dla jej przyjęcia. Przedstawione zagadnienia nie wykazują aktualnych rozbieżności ani potrzeby pogłębiania wykładni prawa, a ich rozstrzygnięcie nie służy realizacji celów skargi kasacyjnej jako środka zapewniającego jednolitość orzecznictwa. Podniesiona argumentacja nie wskazuje na konieczność kolejnej wypowiedzi Sądu Najwyższego w objętym zakresie sprawy.

Wskazać należy również, że nie zachodzi nieważność postępowania, którą Sąd Najwyższy bierze pod rozwagę – w granicach zaskarżenia – z urzędu (art. 398¹³ § 1 k.p.c.).

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego – na stosowany wniosek zawarty w odpowiedzi na skargę kasacyjną – orzeczono na podstawie art. 108 § 1 k.p.c., obciążając nimi na podstawie art. 98 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. stronę pozwaną, która przegrała sprawę w postępowaniu kasacyjnym.

Dariusz Dończyk

(A.G.)

[SOP]